

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان:

تهیه بانک اطلاعاتی کامل از
گونه های جانوری آبی (بی مهره های آبی)
خلیج فارس و دریای عمان

مجری:

آرزو وهاب نژاد

شماره ثبت

۵۳۲۲۴

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان طرح/پروژه : تهیه بانک اطلاعاتی کامل از گونه های جانوری آبی (بی مهره های آبی) خلیج فارس و دریای عمان

کد مصوب: ۹۵۰۷۹۱-۹۵۰۳۰-۹۵۰۱-۹۵۰۱-۰۴۳-۱۲-۱۲-۱۲۴۸

نام و نام خانوادگی نگارنده/نگارندگان : آرزو وهاب نژاد

نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرح های ملی و مشترک دارد) :

نام و نام خانوادگی مجری /مجریان : آرزو وهاب نژاد

نام و نام خانوادگی همکار(ان) : محمد پور کاظمی، سیدامین اله تقوی مطلق، زهره مخیر، تورج ولی نسب پوری، مسطوره دوستدار لنگرودی، مریم فروزد، همایون حسین زاده صحافی

نام و نام خانوادگی مشاور(ان) : -

نام و نام خانوادگی ناظر(ان) : -

محل اجرا: استان تهران

تاریخ شروع : ۹۵/۷/۱

مدت اجرا: ۱ سال

ناشر : موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار : سال ۱۳۹۷

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است . نقل مطالب ، تصاویر ، جداول ، منحنی ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است .

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

طرح/پروژه : تهیه بانک اطلاعاتی کامل از گونه های جانوری

آبزی (بی مهره های آبزی) خلیج فارس و دریای عمان

کد مصوب : ۹۵۰۷۹۱-۹۵۰۳۰-۹۵۰۱-۰۴۳-۱۲-۱۲-۱۲۴۸

شماره ثبت (فروست) : ۵۳۲۲۴ تاریخ : ۹۶/۱۲/۲۲

با مسئولیت اجرایی سرکار خانم آرزو وهاب‌نژاد دارای مدرک

تحصیلی دکتری در رشته بیولوژی و ارزیابی ذخایر می باشد.

پروژه توسط داوران منتخب بخش زیست فناوری و فرآوری آبزیان

در تاریخ ۹۶/۱۰/۲۶ مورد ارزیابی و با رتبه عالی تأیید گردید.

در زمان اجرای پروژه، مجری در :

ستاد ■ پژوهشکده □ مرکز □ ایستگاه □

با سمت عضو هیئت علمی در موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

مشغول بوده است.

صفحه	عنوان	فهرست مندرجات «
۱	چکیده	۱
۲	۱-مقدمه	۲
۴	۲-سوابق تحقیق در داخل و خارج از کشور با تاکید بر نتایج آنها:	۴
۵	۳-روش تحقیق	۵
۶	۴-نتایج	۶
۶	۴-۱-شاخه اسفنج ها	۶
۱۰	۴-۲-شاخه مرجان ها یا کیسه تنان (Coelenterata)	۱۰
۱۱	۴-۲-۱-رده مرجان ها	۱۱
۱۳	۴-۲-۲-رده شقایق های دریایی	۱۳
۱۶	۴-۲-۳-رده عروس های دریایی	۱۶
۱۹	۴-۳-شاخه خارپوستان (Echinodermata)	۱۹
۱۹	۴-۳-۱-رده لاله های دریایی و ستاره های پر مانند (Crinoidea)	۱۹
۲۰	۴-۳-۲-رده ستاره سانان Asteroidea	۲۰
۲۰	۴-۳-۳-رده مارسانان ستاره های شکننده Ophiuroidea	۲۰
۲۰	۴-۳-۴-رده خیارسانان Holothurioidea	۲۰
۲۱	۴-۳-۵-رده خارسانان Echinoidea	۲۱
۲۵	۴-۴-شاخه کرم های دریایی (Annelida)	۲۵
۳۰	۴-۵-شاخه سخت پوستان (Crustacea)	۳۰
۳۵	۴-۵-۱-میگو	۳۵
۳۸	۴-۵-۲-سایر سخت پوستان	۳۸
۳۹	۴-۶-شاخه نرم تنان (Mollusca)	۳۹
۴۰	۴-۶-۱-رده دو کفه ای ها	۴۰
۴۶	۴-۶-۲-رده شکم پایان	۴۶
۴۹	۴-۶-۳-رده سرپایان (Cephalopoda)	۴۹
۵۴	۴-۷-شاخه آب فشان های دریایی (Tunicata)	۵۴
۵۸	منابع	۵۸
۷۱	چکیده انگلیسی	۷۱

چکیده

تاکنون مطالعات بسیاری در خصوص بی مهره های خلیج فارس و دریای عمان صورت گرفته اما باتوجه به جمعیت بالا و تنوع بسیار زیاد آنها امکان شناسایی به طور کامل فراهم نگردیده است. متأسفانه در ایران مطالعات زیاد روی این گروه بزرگ از جانوران اعم از شناسایی و مباحث ساختار ژنتیکی انجام نگرفته است و نمیتوان آمار دقیقی از گونه های شناسایی شده ارائه داد.

در حوزه خلیج فارس و دریای عمان تاکنون ۳۰ گونه اسفنج، بالغ بر ۲۰۰ گونه خارپوست، ۱۰۰ گونه مرجان، ۳۴۰ گونه کرم دریایی، ۲۰۰ گونه سخت پوست، ۵۰۰ گونه نرم تن و ۱۵ گونه آبفشان دریایی شناسایی شده است اما مطالعات صورت گرفته در ذخایر ژنتیکی حوزه خلیج فارس و دریای عمان نشان دهنده این است مطالعه و تحقیق ذخایر ژنتیکی روی دو شاخه نرم تنان و بندپایان متمرکز شده است نرم تنان از لحاظ تعداد و تنوع دومین شاخه بزرگ جانوری بوده و از نظر کمی بعد از بندپایان قرار دارند. بر روی ذخایر ژنتیکی شاخه های اسفنج ها، کرم های پرتار، آبفشان های دریایی تاکنون مطالعه ای صورت نگرفته و مطالعات اندکی بر روی ذخایر ژنتیکی شاخه مرجانیان و خارپوستان در حوزه خلیج فارس و دریای عمان انجام شده است.

کلمات کلیدی: ذخایر ژنتیکی، بی مهره، شناسایی، خلیج فارس و دریای عمان